

Aktivnosti nacionalne mreže za sodelovanje z Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu je bila ustanovljena leta 1996 z namenom spodbujanja pretoka tehničnih, znanstvenih in gospodarskih informacij med vsemi, ki se ukvarjajo z vprašanji varnosti in zdravja pri delu. Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu je vzpostavila mrežo informacijskih točk (Focal Points) v državah članicah Evropske unije, državah kandidatkah in državah EFTA. Te predstavljajo agencijo v svoji državi ter koordinirajo projekte promocije varnosti in zdravja pri delu na nacionalni ravni.

Avtor:
Saša Žebovec

Med najpomembnejše naloge nacionalnih informacijskih točk sodijo:

- » koordiniranje nacionalne mreže za sodelovanje z Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu;
- » koordiniranje in izvajanje aktivnosti evropskih kampanj o osnovah varnosti in zdravju pri delu na nacionalni ravni;
- » širjenje informacij o izsledkih raziskav na področju varnosti in zdravja pri delu.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti od leta 2001 opravlja naloge slovenske informacijske točke Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu. Slednje naloge sodijo med obveznosti držav članic EU.

Pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti deluje Nacionalna mreža za sodelovanje z Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu, v kateri sodelujejo vladni predstavniki, predstavniki sindikatov, združenj delodajalcev, zavarovalnic, strokovnjaki in raziskovalci s področja varnosti in zdravja pri delu. Temeljna naloga mreže je širjenje informacij o ključnih vprašanih zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu.¹

V prostorih Zdravniške zbornice Slovenije so se 15. 1. 2020 srečali predstavniki Nacionalne mreže EU-OSHA na 36. sestanku, ki ga je vodil predsednik Nacionalne mreže EU-OSHA mag. Nikolaj Petrišič. Na sestanku so predstavniki MDDSZ predstavili novosti v zvezi z delovanjem Nacionalne mreže EU-OSHA ter načrtovane aktivnosti, ki sodijo v kontekst sodelovanja z EU-OSHA. V nadaljevanju so bile na sestanku predstavljene tudi aktivnosti, ki jih načrtujejo organizacije, vključene v Nacionalno mrežo EU-OSHA.

Novosti v zvezi z delovanjem Nacionalne mreže EU-OSHA

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti si je v preteklem polletju prizadevalo razširiti članstvo mreže, da bi na ta način informacije dosegle širši krog ljudi. Mreža ima trenutno 29 članov, ki predstavljajo 25 organizacij. Seznam organizacij je dostopen preko portala za varnost in zdravje pri delu (<http://www.osha.mdds.gov.si/>). S strani članov mreže je bilo izraženo mnenje, da je za učinkovito delovanje mreže nujno sodelovanje ključnih ministrstev, predvsem je pomembno, da se v mrežo vključita Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Izražena je bila tudi želja po tesnejšem sodelovanju med Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstvom za zdravje.

Predstavitev načrtovanih aktivnosti, ki sodijo v kontekst sodelovanja z EU-OSHA

Predstavljene so bile najpomembnejše aktivnosti, ki jih MDDSZ načrtuje na področju sodelovanja z EU-OSHA v letu 2020.

3. evropska raziskava podjetij o novih in nastajajočih tveganjih (ESENER-3, 2019)

Predstavljene so bile nekatere prve ugotovitve raziskave ESENER-3, ki so bile objavljene konec preteklega leta (<https://osha.europa.eu/en/publications/third-european-survey-enterprises-new-and-emerging-risks-esener-3/view>). Ugotovitve bodo podrobneje predstavljene 1. aprila 2020 na dogodku, ki ga v Cankarjevem domu organizira MDDSZ. Slednje je naročilo povečanje slovenskega vzorca tako za ESENER-3 (EU-OSHA, 2019) kot tudi za 7. evropsko raziskavo o delovnih pogojih - Eurofound, 2020 (<https://www.eurofound.europa.eu/sl/surveys/european-working-conditions-surveys>). Na podlagi podatkovnih baz teh dveh raziskav bo konec leta sprejeta odločitev o izvajanju analiz stanja na področju varnosti in zdravja pri delu v Sloveniji.²

V raziskavi ESENER-3 je bilo v letu 2019 anketiranih več kot 45.000 ustanov, ki zaposlujejo 5 ali več delavcev iz 33 državah. Anketirali so jih o tem, kako upravljajo področje varnosti in zdravja pri delu (VZD), med drugim, kateri so glavni dejavniki in ovire pri učinkovitem upravljanju in

udeležbi delavcev. Raziskava je bila osredotočena zlasti na obvladovanje psihosocialnih tveganj, kot sta stres, povezan z delom, in nadlegovanje na delovnem mestu, zajemala pa je tudi vprašanja digitalizacije. Rezultati raziskave bodo s celostnim pregledom sedanjih praks na področju VZD prispevali k oblikovanju novih politik o varnosti in zdravju pri delu ter zagotovili učinkovitejše obvladovanje tveganj na evropskih delovnih mestih.

Najpogosteje opredeljeni dejavniki tveganja v EU28 so ponavljajoča se gibanja rok, o čemer poroča 65 % anketiranih organizacij. Za primerjavo, v letu 2014 se je o tem izreklo 52 % anketiranih. Sledijo tveganja v zvezi s soočanjem s težavnimi strankami, učenci in bolniki. O tem je poročalo 61 % anketiranih organizacij. Velik delež imajo tudi tveganja v zvezi z dvigovanjem ali premikanjem ljudi ali težkih tovorov (54 %).

Po velikosti obstaja pozitiven odnos, saj večje ustanove najpogosteje poročajo o prisotnosti vseh dejavnikov tveganja. Po sektorjih se težave s težavami strank, učencev, bolnikov pogosteje pojavljajo v storitvenih sektorjih, medtem ko se dejavniki, ki vodijo do mišično-skeletnih motenj (MSD), enakomerneje omenjajo v vseh sektorjih, razen pri dvigovanju ali premikanju ljudi ali težkih tovorov, ki jih je manj med ustanovami v finančni

in zavarovalniški dejavnosti (14 %), ter informiranju in komuniciranju (24 %).

Glavni dejavniki tveganja, izpostavljeni zgoraj, so najpogosteje poročani v večini držav. Izjema je časovni pritisk (44 % v EU28), ki je največji dejavnik tveganja na Finskem, Švedskem (74 %) in Danskem (73 %) ter drugič na Nizozemskem (64 %).³

Spletno orodje za ocenjevanje tveganja OiRA

Spletna aplikacija OiRA je interaktivno orodje, namenjeno ocenjevanju tveganja v posameznih gospodarskih dejavnostih. Je brezplačno, enostavno za uporabo ter namenjeno predvsem mikro in malim podjetjem. Republika Slovenija je k projektu pristopila s podpisom memoranduma leta 2012. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je s tem prevzelo vlogo skrbnika projekta. V projekt so vključeni tudi socialni partnerji. Orodje OiRA je dinamično orodje, ki se lahko spreminja skladno s spremembo zakonodaje ali zaradi drugih okoliščin na področju varnosti in zdravja pri delu.⁴

V pripravi so tri nova slovenska orodja OiRA (novinar, učitelj, natakár), ki jih financira EU-OSHA. Konec marca letos bo tako v Sloveniji na voljo 20 orodij OiRA, kar nas uvršča med vodilne države v tem projektu. MDDSZ bo letos pričelo tudi s posodabljanjem in nadgradnjo

obstojećih orodij, medtem ko bo na MOS Celje promoviralo brezplačne regionalne delavnice, namenjene praktičnemu usposabljanju delodajalcev za delo z orodjem OiRA, ki jih bo jeseni MDDSZ izvedlo v sodelovanju z Inšpektoratom Republike Slovenije za delo.²

Spletna stran namenjena orodju OiRA: <http://www.osha.mddsz.gov.si/oira-ocenjevanje-tveganja>

Kongres slovenske medicine dela

EU-OSHA letos zaključuje 4-letni raziskovalni projekt, ki se nanaša na kostno-mišična obolenja. Direktorica Evropske Agencije za varnost in zdravje pri delu dr. Sedlatschek bo ključne ugotovitve predstavila na 1. kongresu slovenske medicine dela (Bled, 29.–30. maj 2020), ki ga organizirajo Združenje medicine dela, prometa in športa, KIMDPŠ ter MDDSZ. Nosilci programa seminarja so specializanti MDPŠ. Dogodek bo sofinanciran iz različnih virov, tudi iz sheme FAST 2020.

Program kongresa upošteva multidisciplinarnost problematike, ki zahteva sodelovanje različnih strok; problem kostno-mišičnih obolenj je potrebno osvetliti z različnih plati in se dotakniti tudi psihosocialnih tveganj v zvezi z delom, rehabilitacije, vračanja kroničnih bolnikov na delovno mesto itd.

Zlasti drugi dan kongresa bo namenjen povezovanju slovenskih deležnikov.²

Evropska kampanja Zdravo delovno okolje 2020-2022: Naredimo breme lažje za zdrava delovna mesta

EU-OSHA poskusno uvaja nov cikel evropskih kampanj. Naslednja kampanja Zdravo delovno okolje 2020–2022 se bo tako uradno pričela oktobra 2020 in bo potekala do novembra 2022. Izvajanje kampanje se bo v Sloveniji uradno pričelo s seminarjem o preprečevanju kostno-mišičnih obolenj (Bled, 20. oktober 2020), ki ga organizirata KIMDPŠ in MDDSZ. Seminar bo delno financiran iz sheme FAST 2020.

Slika 1: Napo

(Vir: <http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/napo-filmi>)

Nadaljevanje preteklih kampanj

MDDSZ je v okviru nadaljevanja evropske kampanje Zdravo delovno okolje 2016–2017 naročilo snemanje filmov o primeru dobre prakse »Promocija zdravja na delovnem mestu za vse generacije«, ki ga je razvila Policijska uprava Murska Sobota. Filmi so namenjeni različnim ciljnim skupinam (širši javnosti ter strokovni javnosti) in so različne dolžine. Objavljeni bodo na YouTube. MDDSZ je v okviru nadaljevanja pravkar končane kampanje Zdravo delovno okolje 2018–2019 naročilo še dva filma, ki bosta obravnavala primer dobre prakse (biološki monitoring), ki ga je razvilo Gorenje d.o.o.²

Napo filmi

Animirani lik Napo nam pomaga bolje razumeti tveganja na delovnem mestu. Napo na preprost način prikazuje, kako se spopasti s kostno-mišičnimi obolenji in prekomernim hrupom na delovnem mestu, razlaga pomen varnostnih znakov, daje nasvete mladim delavcem, gradbincem, čistilcem in njihovim delodajalcem itd.⁵

V okviru projekta Napo bo v kratkem objavljen nov film – Napo pri delu na višini. MDDSZ se dogovarja z nekaterimi lokalnimi TV postajami, da bi posnele kratke izjave strokovnjakov s področja varnosti in zdravja pri delu v zameno za dovoljenje, da predvajajo Napo filme. S tem izjavami bi nato podkrepili sporočila Napo filmov. Napo konzorcij je že dal dovoljenje UKC Ljubljana za predvajanje Napo filmov v čakalnicah. Napo filmi so tudi sestavni del izobraževalnih predstav o osnovah varnosti in zdravja pri delu, ki jih MDDSZ brezplačno ponuja osnovnim šolam.²

Več o Napo filmih lahko izveste na spletnem naslovu: <http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/napo-filmi>

Razprave ob ogledu dokumentarnih filmov

MDDSZ organizira razprave ob ogledu dokumentarnih filmov s področja varnosti in zdravja pri delu. Z

odzivom študentov in predavateljev je zadovoljno. Večina študentov – izjema so študentje FKKT – se na teh dogodkih prvič sreča z nekoliko bolj poglobljeno razpravo o varnosti in zdravju pri delu. MDDSZ bo zato letos izvedlo 8 tovrstnih dogodkov na fakultetah UL, UM in UP, od katerih bosta 2 financirana iz sheme FAST 2020.

MDDSZ poleg že predstavljenih aktivnosti promocije varnosti in zdravja pri delu, ki so vezani neposredno na sodelovanje z EU-OSHA, načrtuje še druge aktivnosti, ki so nacionalnega pomena, kot so:

- » priprava osnutka programa uvajanja varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje;
- » ponatis priročnika Varen začetek;
- » sodelovanje na sejmu Informativa (Gospodarsko razstavišče, 24.-25. januar 2020);
- » 50 brezplačnih predstav o osnovah varnosti in zdravja pri delu, namenjenih otrokom v vrtcih in osnovnošolcem;
- » priprava scenarija za predstavo, ki bo namenjena ozaveščanju dijakov in osnovnošolcev o psihosocialnih tveganjih na delovnem mestu;
- » objava prevoda publikacije »Endocrine disruptors: An occupational risk in need of recognition« (ETUI, 2016)⁴ in priprava poljudnega priročnika za delodajalce o tem, na kaj morajo biti pozorni, da ne bo na delovnih mestih prihajalo do izpostavljenosti delavcev hormonskim motilcem itd.

Inšpektorat Republike Slovenije za delo bo sodeloval v evropski kampanji »Better enforcing requirements aiming to prevent exposures to risk factors causing musculoskeletal disorders (MSDs)«, katere nosilec je Odbor višjih inšpektorjev za delo (SLIC). Kampanja se bo izvajala v obdobju 2020–2022, pri čemer bodo letos pripravljene podlage za njeno izvajanje, prihodnje leto pa bodo države izvajale nadzor in svetovanje. Rezultati kampanje bodo predstavljeni v letu 2022.

Naslednji sestanek Nacionalne mreže za sodelovanje z EU-OSHA bo sklican predvidoma meseca septembra in bo namenjen razpravi o aktivnostih, ki jih bo Slovenija izvajala v okviru evropske kampanje Zdravo delovno okolje 2020–2022, ki bo posvečena preprečevanju kostno-mišičnih obolenj.² ■

LITERATURA

1. osha.gov.si
2. Zapisnik 36. sestanka Nacionalne mreže za sodelovanje z Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu
3. <https://osha.europa.eu/en/publications/third-european-survey-enterprises-new-and-emerging-risks-esener-3/view>
4. <http://www.osha.mddsz.gov.si/oira-ocenjevanje-tveganja>
5. <http://www.osha.mddsz.gov.si/varnost-in-zdravje-pri-delu/napo-filmi>

